

LOPPURAPORTTI

Nuottaus Iso-Vatjusjärvellä, Haapavesi

Hankkeen nimi: Nuottoaus Iso-Vatjusjärvellä, Haapavesi

Hakija: Haapaveden kaupunki

Avustuspäätös: POPELY/2891/2022 08.03.2023

Hankeaika: 10.11.2022-15.11.2023

Hankkeen kokonaiskustannukset: 15 000 €

POPELY-keskuksen avustusosuus: 7 500 €, 50 %

Muu rahoitus: Haapaveden kaupunki 15 %, Vattenfall Oy 35 %, POPELY-keskus 50 %

Vesistökunnostajan karttapalvelun ID: 85588

Hankkeen tarve ja tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on poistaa Iso-Vatjusjärvestä sisäistä kuormitusta aiheuttavaa särkikalaa noin 30 kg/ha eli kokonaismäärältään noin 12 000 kg. Ns. roskakalan poistolla tavoitellaan järven ekologisen tilan, arvokalan lisääntymismahdollisuuksien ja järven virkistyskäyttömahdollisuuksien parantumista. Tehtävillä toimenpiteillä on parantava vaikutus myös alapuolisen Haapajärven ekologiseen tilaan. Käytettävissä olevien viimeisten tietojen mukaan niin Iso-Vatjusjärven kuin Haapajärven ekologinen tila on tyydyttävä, eivätkä kumpikaan järvi täytä asetettua hyvän ekologisen tilan vaatimusta.

Suunnitellut toimenpiteet perustuvat Finnish Consulting Groupin vuonna 2010 tekemään ”Vatjusjärvien” tilan parantamisen suunnitteluraporttiin. Edellytykset nuottoauksen toteuttamiseen selvitettiin syksyn 2020 aikana toteutetulla, järven eteläpäässä olevalle noin 40 ha:n suuruiselle alueelle kohdistuneella viistokaikuluotauksella. Suunnitellut toimenpiteet ovat jatkoa vuonna 2021 ja vuonna 2022 toteutetuille nuottoauksille sekä aikaisemmin rysillä toteutetulle särkikalan poistolle. Tehdyillä toimenpiteillä särkikalan biomassaosuus Iso-Vatjusjärvestä on saatu pudotetuksi reilusta 70 %:sta noin 50 %:iin. Lisäksi järven sinileväpäivät ovat enää yksittäisiä, selkeästi vähäisempiä kuin vielä pari vuosikymmentä sitten.

(Luke) Luonnonvarakeskus suoritti vuodesta 2008 lähtien toteutetun kolmen vuoden välein tapahtuvan koeverkkokalastuksen 7.-9.8.2023. Alustavan näkemyksen mukaan petokalojen saaliin paino-osuus on lisääntynyt edelliseen koekalastukseen verrattuna. Vastaavasti särkikalojen biomassaosuus on pienentynyt edellisestä koeverkkokalastuksesta. Lopullisia tuloksia ei ole vielä laskettuna Luken toimesta.

Saalismäärät

Ennen nuottoauspyynnin alkamista Vatusjärvestä on poistettu särkikaloja rysäpyynnillä noin 36 600 kg.

Nuottaamalla pyydetty särkikalassa yhteensä vuonna 2021 oli 20 200 kg (tavoite 10 000 kg)

Nuottaamalla pyydetty särkikalassa yhteensä vuonna 2022 oli 14 500 kg (tavoite 15 000 kg)

Nuottaamalla pyydetty särkikalassa yhteensä vuonna 2023 oli 12 100 kg (tavoite 12 000 kg)

Yhteismäärä kaikilta pyyntiponnisteluvuosilta: 83 400 kg

Vuoden 2023 pyynnin tiivistys ja petokalat

Tavoitetuksi asetetun saalismäärän (12 000 kg) nuottaajat saivat nuotattua 7 päivässä. Nuottaaminen suoritettiin 7.-11.10.2023 ja 16.-17.10.2023 välisenä aikana. Nuottaaminen jouduttiin keskeyttämään 12.-15.10.2023 väliseksi ajaksi. Keskeyttäminen johtui huonosta säätilasta. Saalismäärä oli yhteensä 12 100 kg. Kalojen kuoppaamiseen haettiin hankkeen alussa luvat maanomistajalta ja Haapaveden kaupungin ympäristöpäälliköltä. Koko saalismäärä toimitettiin kuitenkin paikalliselle turkistarhaajalle, eli kalojen hautaamista ei tarvinnut suorittaa. Kustannussäästö voitiin kohdistaa särkikalan poistamiseen järvestä.

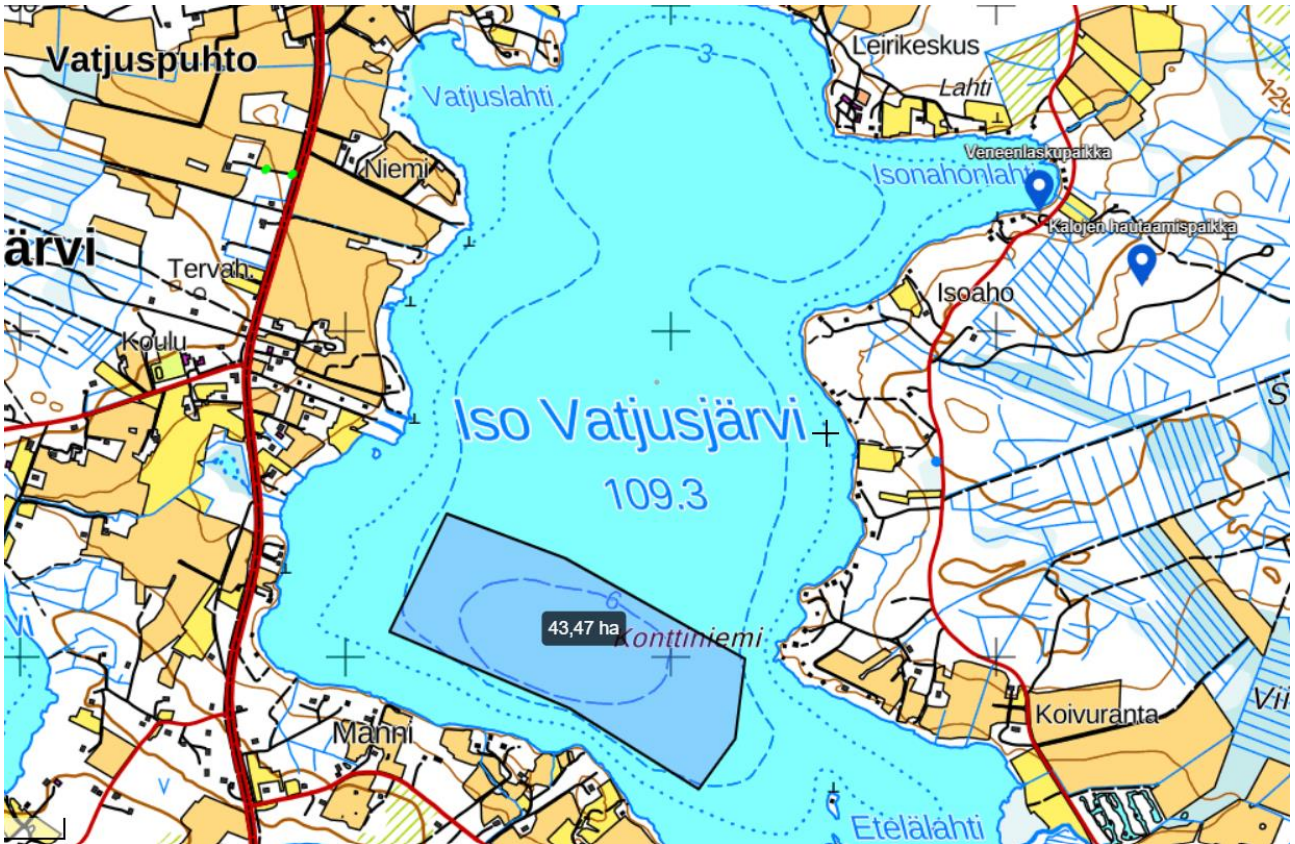
Kalastajien havainnot: Veden näkösyvyys oli edellisestä pyyntikerrasta jonkin verran parantunut. Kuhien määrä ja koko oli selvästi kasvanut edellisistä nuottauskerroista.

Vatjusjärven hoitokalastussaalit						
	1. apaja	2. apaja	Kokonaissaalis	Apajia	Petokaloja vapautettu kpl	
7.loka	600	300	900	2	320	
8.loka	600	1000	1600	2	335	
9.loka	2000	600	2600	2	670	
10.loka	1400	1600	3000	2	580	
11.loka	300	700	1000	2	420	
16.loka	1400	400	1800	2	470	
17.loka	850	350	1200	2	370	
Yhteensä			12100	14	3165	
Petokaloista selkeä enemmistö oli kuhia (n. 80-90%). Loput apajista vaihdellen haukia tai ahvenia.						
Näkösyvyys 9.10 110cm						

Kustannukset / poistettu särkikalakilo

Kustannuksissa on vain välittömästi nuottaukseen liittyvät kustannukset 0,86 €/kg. Särkikaloja poistettiin Iso-Vatusjärven 40 hehtaarin kokoiselta alueelta 301 kg/ ha ja koko järven pinta-alalta (375 ha) särkikaloja poistettiin 32 kg/ha.

Toimenpidealueen kartta

Hankkeen onnistumisaste

Hankkeen onnistumisastetta voidaan pitää hyvänä. Vatjusjärvestä on saatu poistettua tehokkaasti suuri määrä särkikaloja hankkeen aikana. Kalakantaa on saatu oikaistua ja petokala (kuha) -määrät ovat hyvällä tasolla. Sinileväkukinnot ovat vähentyneet ja järven näkösyvyys on parantunut ja rehevöityminen vähentynyt. Järven kalakantaa tulee kuitenkin jatkossakin seurata. Mikäli särkikaloiden runsastumista havaitaan, voidaan kalakantaa hoitaa ylläpitävällä kalastuksella tiheäsilmäisillä rysillä.

Hankkeen toimijat

Haapaveden kaupunki luovutti hankkeen toteutettavaksi Pyhäjoen vesistö ry:lle. Yhdistys suoritti hankkeen Haapaveden kaupungille avaimet käteen periaatteella. Yhdistys kilpailutti nuottauksen sähköpostitarjouskyselyä. Tarjouspyyntöjä lähetettiin yhteensä 5 kappaletta. Tarjouksia saatiin yksi kappale, joka oli tarjouspyynnön mukainen. Kirjanpito hankkeesta pidettiin Haapaveden kaupungilla ja yhdistys laskutti tehdyistä tunneista hankkeelle Haapaveden kaupunkia.

Tilaisuudet ja viestintä

- **Pyhäjoen vesistö ry hallituksen kokoukset 19.1, 14.6 ja 12.9.2023**
- Haapavesi-lehti 2.3.2023
- Haapavesi-lehti 22.6.2023
- Haapavesi-lehti 11.8.2023
- Proagria Oulu, VENE/VYYHTI -hanke
- Vesistökuunnostajien seminaari, Kajaani 28.5.2023
- Pyhäjoen vesistö ry esite
- Pyhäjoen vesistö ry Facebook sivut
- <https://online.fliphtml5.com/vwnl/fmbh/#p=> Lehtijuttu Pyhäjoen Kuulumiset 23.2.2023

Nuottaajat

Nuottauksen toteuttajat Aulis ja Petteri Kiiskilä, Lestijärvi, puh 0505486824

petteri.kiiskila@gmail.com

<https://kalastuskiiskila.fi/>

Lisätietoja

Pyhäjoen Vesistö ry

Teemu Sauvula

puh 040 5945893

teemu.sauvula@pyhajoenvesistory.fi